

Raadsvoorstel

Onderwerp: Vaststellen Vaarvisie 's-Hertogenbosch

Agendanr. :
Reg.nr. : 145905
B&W verg. : 21 mei 2013
Commissie : FES
Cie_verg. : 10 juni 2013
Raadsverg. : 25 juni 2013

1) Status

Op grond van uw bevoegdheid kaders voor beleid op hoofdlijnen te stellen, bieden wij u ter vaststelling deze nota aan.

2) Samenvatting

Onze stad heeft zich de laatste decennia ontwikkeld als 'stad aan het water'. Met de overkluisde Binnendieze als icoon voor de stad, de vestingwerken omgeven door water, de passantenhaven als veelbezochte stadshaven en in de toekomst de Zuid-Willemsvaart als beschikbaar recreatiewater biedt onze gemeente een aantrekkelijk aanbod. Die kwaliteit willen wij laten zien en optimaal benutten. Wij worden ook regelmatig benaderd door marktpartijen over mogelijkheden om activiteiten te ontwikkelen op het water. De visie Varen in 's-Hertogenbosch sluit hierop aan waar het gaat om het watergebruik. Economie, stadsontwikkeling, cultuurhistorie, toerisme, beheer, handhaving en natuur zijn verschillende invalshoeken waarvandaan de visie is opgesteld. Het samenbrengen van ambities, mogelijkheden, marktinteresse en doelstellingen op het terrein van varen moet de basis vormen voor toekomstige beslissingen. Deze vaarvisie is de basis om de kwaliteiten die het water biedt voor cultuurhistorie, natuur, landschap en verdedigingswerken te koppelen aan moderne en eigentijdse thema's om zo het profiel van de stad te versterken en te verbreden. Door regelgeving te formuleren of aan te scherpen en handhaving actief in te zetten, kunnen bestaande (ongewenste of onduidelijke) situaties worden omgebogen naar gewenst watergebruik en ontstaat coördinatie en samenhang. Onze ambitie is meer vaarmogelijkheden creëren, daardoor meer toeristen trekken en dat is weer goed voor de economie in onze stad.

3) Voorstel

Bijgaand concept – raadsbesluit vaststellen waarin wordt gevraagd om in te stemmen met:

- De hoofdlijnen van de Vaarvisie vaststellen, zijnde:
 1. Optimalisering van het varen onder de stad (Binnendieze);
 2. Verbreding van het gebruik en van de commerciële exploitatiemogelijkheden van het water om en door de stad (overige waterwegen);
 3. Het college te verzoeken nadere regelgeving uit te werken voor het gebruik van het water.

Steller : Smulders

Tel. : (073) 615 54 01

E-mail : es.smulders@s-hertogenbosch.nl

4) Aanleiding

Onze stad heeft zich de laatste decennia ontwikkeld als 'stad aan het water'. Met de overkluisde Binnendieze als icoon voor de stad, de vestingwerken omgeven door water, de passantenhaven als veelbezochte stadshaven en in de toekomst de Zuid-Willemsvaart als beschikbaar recreatiewater biedt onze gemeente een aantrekkelijk aanbod. Die kwaliteit willen wij laten zien en optimaal benutten.

Onze ambities met betrekking tot het water zijn te herleiden uit verscheidene beleidsdocumenten waarvan enkele ook door uw raad zijn vastgesteld. In het Waterplan en in het Waterstructuurplan ligt het accent op waterkwaliteit. De Integrale Visie Toerisme 'Doorkiezen voor kwaliteit' speelt in op de kansen voor watertoerisme. En de cultuurhistorische visie 'Op weg naar 2029' zet in op economie in brede zin. Niet alleen directe bestedingen, maar ook het aantrekkelijk maken van de stad om te wonen en te werken is essentieel. Ook met de notitie Sterk Water zijn kansen verkend voor de Binnendieze en het buitenwater. Hierin worden nieuwe verbindingen en mogelijkheden verkend voor het breder inzetten van het water. Waterschap De Dommel en Aa en Maas hebben in december 2011 gezamenlijke een visie gepresenteerd op recreatie, waarin het vergroten van de recreatie mogelijkheden een belangrijk uitgangspunt is. Daarnaast wordt in de regionale toeristische visie De Ziel van Brabant ook het stroomgebied (water) als één van de vier kernbegrippen geschetst als drager van het regionale toerisme in 's-Hertogenbosch en ook in het regionaal Position Paper, de toeristisch recreatieve visie voor de regio Noordoost Brabant, wordt water benoemd als kernwaarde en als één van de dragers van het landschap en de cultuurhistorie. Dit wordt ook door de markt erkend. Wij worden regelmatig benaderd door marktpartijen over mogelijkheden om activiteiten te ontwikkelen op het water. De Vaarvisie 's-Hertogenbosch sluit hierop aan waar het gaat om het watergebruik. Ten aanzien van het wonen op het water wordt een separaat beleidstraject gevoerd. Dit onderwerp vergt nog enige voorbereiding en is thans onderwerp van onderzoek. U wordt in het najaar van 2013 geïnformeerd over het onderzoek 'nieuwe locaties voor woonschepen'.

5) Inhoud

Nadere toelichting op het onderwerp:

In de visie Varen in 's-Hertogenbosch komen de verschillende beleidsvelden samen rond het watergebruik. Economie, stadsontwikkeling, cultuurhistorie, toerisme, beheer, handhaving en natuur zijn verschillende invalshoeken waarvandaan de visie is opgesteld. Het samenbrengen van de ambities, mogelijkheden, marktinteresse en doelstellingen van de gemeente op het terrein van varen moet de basis vormen voor toekomstige beslissingen. Onze ambitie is meer vaarmogelijkheden creëren, daardoor meer toeristen trekken en dat is weer goed voor de economie in onze stad.

Vaarvisie op hoofdlijnen

Het aantrekken van verschillende soorten bezoekers met verschillende interesses vormt de uitdaging waar het vaarproduct invulling aan moet geven. De vaarvisie is de basis om de kwaliteiten die het water biedt voor cultuurhistorie, natuur, landschap en verdedigingswerken te koppelen aan moderne en eigentijdse thema's om zo het profiel van de stad te versterken en te verbreden. Wij onderscheiden daarbij een aantal niveaus van beleid:

- Varen onder de stad (Binnendieze);

- Varen rond en door de stad (rondvaarten voor verschillende doelgroepen, exclusief Binnendieze);
- Te gast zijn in de stad (doelgroepen riviercruisevaart en recreatietoervaart);
- Liggen in de stad (sloepen van omwonenden); en
- Watergebruik diversen, zoals evenementen.

Varen onder de stad

De Stichting Binnendieze, onderdeel van de KringVrienden van 's-Hertogenbosch, werkt in eigen gelederen aan verbreding van haar vaarproduct. In samenspraak met partners in de stad wordt gewerkt aan verdere cultuurhistorische productinnovatie. De Stichting verzoekt in dat kader om een drietal nieuwe aanmeervoorzieningen met een belangrijke meerwaarde voor de stad. Het betreft een steiger bij het Zwanenbroedershuis aan de Groote Stroom, een steiger nabij het voorplein van het Noordbrabants museum en afmeerpaal of steiger bij de steeg Achter den Doove ten behoeve van bezoek aan het Jeroen Bosch Art Center. Tot slot onderzoekt de Stichting op verzoek van en in samenspraak met de gemeente de mogelijkheden voor het verzorgen van rondvaarten waarbij vooral de ambiance leidend is. Vanwege kwaliteitseisen aan het varen onder de stad en ook vanwege beperkte ruimte op de Binnendieze heeft de Stichting Binnendieze van ons het exclusieve recht verkregen om op de Binnendieze te varen. De bijbehorende afspraken zijn vastgelegd in een vaarconcessie en deze geldt tot 2019. In de overeenkomst is opgenomen dat partijen met wederzijds goedvinden de afspraken in 2013 kunnen herijken en opnieuw vaststellen. De huidige concessie wordt dit jaar met de Stichting geëvalueerd. Indien partijen hierover overeenstemming bereiken, zullen wij, evenals het Stichtingsbestuur, deze vaststellen voor de resterende looptijd van de overeenkomst.

Varen rond en door de stad

Wij willen meerdere marktpartijen de ruimte geven om hun productaanbod in onze stad te ontwikkelen. Er komt meer ruimte voor open boten, grotere (groeps)sloepen, eventueel thematochten en verhuurbootjes. Een actueel voorbeeld in dit kader is het initiatief voor een open sloep vaartocht met De Gruyterschuyt. Het openbaar steigernetwerk (kort aanleggen voor op- en afstappen) zal ter stimulering van dit productaanbod worden uitgebreid.

Te gast zijn in de stad

Na het gereedkomen van de omlegging van de Zuid-Willemsvaart is de beroepsvaart verdwenen van het stads tracé. Als resultaat van de discussienota 'de toekomst van de oude Zuid Willemsvaart' (september 2011, zie ROB) zijn randvoorwaarden opgesteld voor de nieuwe Ruimtelijke Structuurvisie. Hierin blijft het kanaal een aantrekkelijke vaarroute voor de recreatie toervaart. Door onttrekking van de beroepsvaart kan het historische waterfront versterkt worden, bij voorbeeld door herstel van het verdwenen havenhoofd (Oostelijk deel van de Boompoot) en van het verdwenen Citadelbastion. Bediening van de sluis (sluis 0) en - voor zover voor toervaart noodzakelijk- van de bruggen in de stadstraverse, dient regulier plaats te vinden.

De passantenhaven zelf vraagt om een meer recreatieve benadering. Door veranderingen in de toervaart zijn er steeds meer mensen die enkele dagen in de stad verblijven. Dat maakt de passantenhaven een 'toeristenhotel'. Samen met de watersportvereniging en de VVV wordt aan deze veranderende functie vormgegeven, door het verstrekken van toeristische informatie, door het beter profileren van de stad als toeristische bestemming voor watertoeristen en door het actief bevorderen van kwaliteit en verlenging van de verblijfstijd. Ook wordt bekeken welke locaties aangewezen worden voor een kort stadsbezoek per boot, de zogenaamde boodschappensteigers.

Liggen in de stad

Op dit moment mogen sloepen en kleine bootjes overal een ligplaats innemen op het openbaar water en overal aan- en afmeren. Dit leidt bij veel burgers tot irritatie. De kleine bootjes worden op willekeurige plaatsen onbeheerd (soms op de kade) achtergelaten of 'gestald' wat een ongewenst beeld oplevert. Dit soort 'Amsterdamse toestanden' willen wij niet in onze stad. Bovendien worden op diversen plaatsen door aan- en afmeeractiviteiten natuurlijke oeverbegroeiingen beschadigd en of verstoord. Daarnaast kan, door frequente vaarbewegingen (zoals aan- en afmeren) of het innemen van ligplaatsen in de directe nabijheid van recreatiegebieden, de veiligheid van badgasten in het geding raken. Handhaving is wegens gebrek aan regelgeving beperkt mogelijk. Coördinatie is daarom gewenst. Immers, ligplaatsen voor sloepen en kleine open bootjes vormen ook een aanvulling op de stad en haar woonklimaat. De gemeente kan ligplaatsen voor deze bootjes organiseren, in combinatie met het handhaven op ongewenste locaties. De gemeente nodigt initiatiefnemers uit om in verenigingsverband steigerconstructies te realiseren en eenvoudige ligplaatsen aan te bieden.

Watergebruik diversen

In navolging op de Binnendiezeconcerten zijn er meerdere mogelijkheden om een cultureel programma op het water aan te bieden. Ook de omgeving van de Citadel zou zich na omlegging van de Zuid-Willemsvaart uitstekend lenen als decor voor bijzondere voorstellingen. Met de komst van meer kleine bootjes in de stad ontstaat er bovendien meer draagvlak voor andere 'drijf in' activiteiten, zoals filmavonden in de zomer. Wij staan open voor initiatieven in die richting.

Kansen benutten

Met het bestaande vaarwater, nieuwe routes en thema's en grotendeels met bestaande voorzieningen is het mogelijk meer doelgroepen beter te bedienen. Door commerciële mogelijkheden te creëren voor de horecabedrijven en bestaande en nieuwe aanbieders op het water toe te laten, wordt het potentieel beter benut. Door regelgeving te formuleren of aan te scherpen en handhaving actief in te zetten, kunnen bestaande (ongewenste of onduidelijke) situaties worden omgebogen naar gewenst watergebruik en ontstaat coördinatie en samenhang. Door deze maatregelen verbeteren de resultaten en worden middelen gegeneerd voor de toekomst. Hiermee is het mogelijk om de ambities verder uit te bouwen, zoals het realiseren van nieuwe verbindingen, routes en voorzieningen.

In de vaarvisie is per niveau benoemd welke instrumenten op welke wijze ingezet kunnen worden. Daarbij zijn belangrijke basismaatregelen en opties voor de toekomst gepresenteerd. Samen vormen zij het gewenste eindbeeld.

Uitdagingen

Ten aanzien van de ontwikkelingen rond het water hebben wij ons zes uitdagingen gesteld:

1. De wateren rond de stad optimaal benutten.
2. Duidelijkheid scheppen over realisatie- en inpassingsmogelijkheden van initiatieven van ondernemers voor product vernieuwing en ontwikkelingen.
3. Koppelen van twee verschillende waterniveaus in de binnenstad (m.n. Vugherstuw, Stuw Binnenhaven). Dit vergroot de mogelijkheden om rond te varen.
4. De uniciteit van het vaarproduct beter benutten en inzetten als onderdeel van een zakelijk of toeristisch bezoek aan de stad. Betere samenwerking met partners en cross overs naar andere bezoekmotieven.

5. Verbreding van de doelgroepen en verhoging van het gebruik van het Bossche water.
6. Een duidelijk beleid, juridisch vertaald in verordeningen voor sturing op het watergebruik.

Wijze van aanpak: 4 actierichtlijnen

Wij hebben met deze 6 uitdagingen een omvangrijke opgave voor ons. De kansen van het water rechtvaardigen een taakgerichte aanpak. Daarbij is de samenwerking met partners essentieel. Wij zetten in op 4 actielijnen:

1. Het in samenspraak met de Kring Vrienden uitwerken van voorstellen voor optimalisering van het vaarproduct onder de stad en de marketing en boekingsmogelijkheden daarvan, zodat afspraken kunnen worden vastgelegd in de concessie die eind 2013 verlengd zal worden. Daarbij is verruiming van de opstapmogelijkheden, onder meer bij het Noord Brabants Museum, een belangrijke prioriteit om te komen tot een meer integraal toeristisch product
2. Het op basis van de vastgestelde Vaarvisie uitnodigen van marktpartijen om hun initiatieven voor te leggen ter verrijking van het toeristisch vaarproduct en deze waar mogelijk accommoderen en faciliteren. Het initiatief en de investeringen op dit punt zijn aan de marktpartijen. De gemeente zal vanuit de vaarvisie toetsen en zo mogelijk medewerking verlenen. Nadrukkelijk wordt hierbij de koppeling met het zakelijk toerisme bij de Brabanthallen en elders gemaakt.
3. Het onderzoeken van de uitbreiding van vaarroutes in de binnenstad, met als innovatieve oplossing een variant op de Overtoom om het niveauverschil te overbruggen en waterwegen aan elkaar te koppelen. Ook buiten de binnenstad wordt uitbreiding van bevaarbaarheid onderzocht, zoals bij fort Crevecoeur
4. Het vertalen van de vastgestelde beleidsvisie in juridisch instrumentarium (verordening), nadat wij uw raad geïnformeerd hebben over het onderzoek "nieuwe locaties voor woonschepen".

Vooroverleg

Over de totstandkoming van de Vaarvisie heeft op 26 maart 2013 overleg plaatsgevonden met rederij Wolthuis, de VVV 's-Hertogenbosch en omstreken, de Stichting Binnendieze (onderdeel van de Kring Vrienden van 's-Hertogenbosch), De Hertogboeren en nieuwe initiatiefnemers Paul Kuipers (Rederij) en Koen Gelijns (De Gruyterschuyt). Voorts is de concept visie verstrekt aan het bestuur van Watersportvereniging De Waterpoort, roeivereniging De Hertog, aan de Stichting exploitatie Bolwerk Sint Jan en aan Waterschap Aa en Maas.

Met deze partijen vindt elk half jaar een overleg plaats: het Ontwikkelteam Varen. In dit overleg vindt afstemming plaats over toeristisch-recreatieve arrangementen, over het nautisch beheer en over implementatie van deze Vaarvisie.

De door de partijen gemaakte opmerkingen zijn verwerkt, dan wel gaan deze visie te buiten, of zijn niet van dien aard, dat deze van wezenlijke invloed zijn op de opzet, systematiek of inhoud van de Vaarvisie.

Communicatie/vervolgprocedure:

Er volgt een persgesprek en een persbericht. Ook wordt terzake een stuk gepubliceerd in de Bossche Omroep en op de gemeentelijke internetpagina.

6) Financiële paragraaf

De Vaarvisie brengt nieuwe mogelijkheden van (cultuur)toeristisch en recreatief gebruik van het water in en om de stad in beeld. Investerings in het varen hebben het doel om de toeristische positie van de stad te versterken, met directe en indirecte opbrengsten. In voorkomende gevallen kan het de komende jaren ook nodig zijn te investeren in het vaarnetwerk en de voorzieningen, om de inkomsten te laten stijgen. Investerings waarbij de kosten op de baat vooruit lopen, zullen worden afgewogen bij de opstelling van de respectievelijke begrotingen.

Burgemeester en wethouders van 's-Hertogenbosch,
De secretaris, De burgemeester,

mr. drs. I.A.M. Woestenberg mr. dr. A.G.J.M. Rombouts

Bijlagen:

- Visie Varen in 's-Hertogenbosch
- Inspiratiedocument Sterk Water met daarin de wensdroom van de toekomstige ontwikkeling van het vaarsysteem, vastgesteld door het college op 2 oktober 2012

De gemeenteraad van 's-Hertogenbosch in zijn openbare vergadering van 25 juni 2013;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 21 mei 2013,
regnr.145905;

gelet op de Gemeentewet;

Besluit

- Instemmen met de hoofdlijnen van de Vaarvisie, zijnde:
 1. Optimalisering van het varen onder de stad (Binnendieze);
 2. Verbreding van het gebruik en van de commerciële exploitatiemogelijkheden van het water om en door de stad (overige waterwegen);
 3. Het college te verzoeken nadere regelgeving uit te werken voor het gebruik van het water.

's-Hertogenbosch,
De gemeenteraad voornoemd,
De griffier,

De voorzitter,

drs. A. van der Jagt

mr. dr. A.G.J.M. Rombouts